

Allemannsretten vs grunneierretten

Siri Parmann
Fagleder i NJFF

Foredrag på Konferanse om allemannsrettens og friluftslivets framtid 26. og 27. november 2007 arrangert av FRIFO

Vi gjør deg til en
bedre jeger og fisker

Allemannsretten vs grunneierretten

- Allemannsretter
 - Lovlig adgang for alle og enhver til bruk av visse typer arealer eller ressurser uavhengig av eiendomsforhold
 - Må være hjemlet i lov
 - Uskyldige nyttesretter
 - Tålegrense i forhold til eiere og andre brukere

Vi gjør deg til en
bedre jeger og fisker

Allemannsretten vs grunneierretten

- Allemannsrettene
 - Ferdselsretten
 - Ferdsel på vassdrag og innsjøer
 - Ferdsel på havet
 - Barns fiske
 - Fritidsfiske i sjøen
 - Den frie jakten på hav og fjord
 - Bær, sopp, blomster mv

Allemannsretten vs grunneierretten

- Jakt og fiske på statsgrunn - preg av allemannsrett
 - Ingen konflikt grunneier
 - Statsallmenningene
 - Rett til småviltjakt uten hund og fiske med stang og håndsnøre
 - Fungerer stort sett godt
 - Få konflikter
 - Diskusjoner oppstår ved eventuelle knapphetssituasjoner og behov for reguleringer
 - Annen statsgrunn
 - Alle kan løse jakt og fiskekort
 - Fungerer stort sett godt
 - Allmenn tilgang legger til rette for utvikling av lokalt næringsliv

Vi gjør deg til en
bedre jeger og fisker

Allemannsretten vs grunneierretten

- Barns fiske – høyesterettsdom 2004
 - *”Utformingen av allemannsrettene har således ikke ligget fast, men utviklet seg etter endrede forhold, og slik at det har vært et visst handlingsrom for lovgiveren i grenseoppgangen mot eiendomsretten.”*
 - *”Loven etablerer en ny rettighet for allmennheten – eller riktigere: en aldersbestemt andel av den.”*
 - *”... være adgang til en viss justering i pakt med tiden og forholdene, etter en nærmere vurdering av karakteren og omfanget av det inngrep i eiendomsretten som retten til allmennheten representerer.”*

Vi gjør deg til en
bedre jeger og fisker

Allemannsretten vs grunneierretten

- Barns fiske - utfordringer
 - Redskapsbegrensninger
 - Fangstbegrensninger
 - Krav om fiskekort for følgeperson
 - Praktisering av bestemmelsen i strid med intensjonen

Vi gjør deg til en
bedre jeger og fisker

Allemannsretten vs grunneierretten

- Ferdselsretten i strandsonen
 - Riksrevisjonen (Dokument nr. 3:11 (2006 – 2007))
 - Ikke skjedd oppbremsing i utbyggingstakt siden 1985
 - Antall bygg i strandsonen økt med 21% fra 1985 til 2005
 - I noen fylker er byggeaktiviteten høyere etter 1995 enn i 1985 – 1995
 - Ca 38% av kystlinja på fastlandet er mindre enn 100 meter fra nærmeste bygning
 - Presset på strandsonen fortsatt økende

Vi gjør deg til en
bedre jeger og fisker

Allemannsretten vs grunneierretten

- Ferdselsretten i strandsonen
 - Temaet har vært og er prioritert
 - DNs ordning med juridisk bistand til kommunene
 - Bred fokus i flere politiske dokumenter
 - Flere rettsavgjørelser
 - Dagens situasjon
 - Ulovlige stengsler fortsatt vanlig
 - Utmark vs innmark - privatisering av utmark
 - Jager sportsfiskere og andre
 - Folk føler seg ikke velkomne – ferdselsretten truet

Vi gjør deg til en
bedre jeger og fisker

Allemannsretten vs grunneierretten

- Betaling for bruk av utmarksområder - Nordkapp-saken
 - Avstenging av utmarksområde – krav om inngangspenger
 - Direkte konflikt med ferdselsretten
- Sivilombudsmannen
 - friluftslovens § 14 gir ikke adgang til å kreve inn adkomstavgift til Nordkapp-platået basert på utgifter til investeringer og drift av Nordkapphallen
 - Opparbeiding av parkeringsplass, stier og gjerder kan defineres som opparbeidet friluftsområde og det kan kreves inn avgift til dekning av disse utgiftene
 - Nordkapp-platåer er definert som utmark, men deler kan defineres som opparbeidet friluftsområde

Vi gjør deg til en
bedre jeger og fisker

Allemannsretten vs grunneierretten

- Betaling for fellesgoder
 - Betaling for bruk av oppkjørte løyper
 - Frivillig ordning med betaling for bruk av lysløype – kasse for å legge penger i
 - Konflikt mellom grunneierretten og ferdselsretten?
 - Utspring i økonomiske forhold?
 - Må finne løsninger for finansiering av fellesgoder uten å begrense ferdselsretten/kreve betaling for bruk av ferdselsretten

Vi gjør deg til en
bedre jeger og fisker

Allemannsretten vs grunneierretten

- Grunneiers endrede bruk av utmarksarealer
 - Inngjerding av utmarksbeiter i populære friluftsområder
 - Rovdyrsikre utmarksbeiter
 - Inngjerding av utmarksarealer for oppdrett
 - Hjort
 - Elg og annet?
 - Avbøtende tiltak
 - Gjerdeklyvere
 - Annet
 - Ferdselsretten må respekteres

Vi gjør deg til en
bedre jeger og fisker

Allemannsretten vs grunneierretten

- Kommersialisering av allemannsretten
 - ferdselsretten er ikke begrenset til en individuell rett
 - ikke grunnlag i friluftsloven for å hevde dette
 - Friluftslivsorganisasjoners aktivitetstilbud – ikke-kommersielt utgangspunkt
 - skoleklasser/barnehager på tur i regi av frivillige organisasjoner
 - Fisketurer/organiserte fotturer eller tilsvarende arrangementer
 - Merking av turstier/løyper
 - Viktig med god dialog med grunneiersiden

Vi gjør deg til en
bedre jeger og fisker

Allemannsretten vs grunneierretten

- Kommersialisering av allemannsretten
 - Kommerielle aktører inn med ulike organiserte tilbud som tar utgangspunkt i ferdselsretten
 - Ridesentre
 - Rafting
 - Andre opplevelsesaktiviteter
 - Høyesterettsdom fra Sverige (Högsta Domstolen 1996 – reisearrangørs rett til kommersielt opplegg for rafting)
- Frilufsloven setter grenser for hvor langt allemannsretten går
 - Gråsoner en mulig utfordring
- Kan oppfattes som en trussel mot grunneierretten
- Kan sette ferdselsretten under press

Vi gjør deg til en
bedre jeger og fisker

Allemannsretten vs grunneierretten

- Oppsummering
 - Allemannsrettene og grunneierretten bør fortsatt kunne leve godt side om side
 - Viktig å ta tak i utfordringer og sikre gode rammer for videreføring av allemannsrettene
 - Videreføring og videreutvikling av våre allemannsretter
 - Grunnlag for videreføring og videreutvikling av friluftslivstradisjonene
 - Kulturell betydning
 - Helsemessige gevinster
 - Grunnlag for bærekraftig forvaltning av naturgrunnet
 - Grunnlag for næringsutvikling

Vi gjør deg til en
bedre jeger og fisker